

L ³³
511

m/p
v u a

Издание неофициальное.
Neofiziāls izdevums.

Lifums

par atlihdstibu strahdneekem, kalpotajeem un winnigimenem nelaimēs gadījumos fabrikās un kalnrūhpneezibas ēetaifēs.

(Disaugstaki apstiprinats 2. jūnijā 1903. g.)

—•••—
Lulkojis J. Roze.

Zelgavā, 1903.

„Semkopja“ redakcijas apgādībā,
Katoļu eelā Nr. 46.

331.82.5

1953

Sarb. 60

L. V. B.

№ _____ in. 16.555 ✓

0309069257

28

Latvian

Latvian National Library
 Latvian National Library
 Latvian National Library

Доволено цензурою. — Рига, 3-го сентября 1903 года.

Gewadam.

Brecksch nezil sen gadu desmitem Kreemija bij wiswairs lauffsaim-
neezibas un semfopibas walsts. Safari starp darbadewejeem un strahd-
neekem wehl turejās uf dsimtbuhššanas laiku pamateem. Bet
jaunlaiku tehniskā attihstiba nepagahja garam ari Kreewijai. Sahja
usplaukt fabriku ruhpneneziba un tā kaira meitscha atwilinaja neap-
testo, weseligo lauku puiski no wina plaschajām plamam un shtajeem
tihrumem leelpilsehtas tweize. Istapts palika aif spahres ruhstot,
bet agrais fabrikas šmilpis bij tagad zitreisejā araja zihruļa
dneesma. Tahlu palika tur wina dsidra debešs un pukainās plawas,
tahlu, tā jaunibas šapni un nabadsigās tehwa mahjas. Wilsu sokeem
usplauka ruhpneneziba finanschu ministra v. Wittes laika (no 1892—1903. g.),
pabalstita no konsekwenti iswestām aifšargu muitam, kas aifšargaja no
ahrsemneeku konkurenzes, un otrfahrt, ar leeleem waldbibas pastellejumeem
precksch leelā daudsumā buhwejeameem dselšzeleem. Ruhpnenezibas strahd-
neeku shtais kluwa arween leelafs.

Itin dabigi, ka ari Kreewijas waldbiba newareja palift pret šcho
parahdibu pašwa. Tā nu pee mums, fabriku buhššanu nofahrtošanas
deht, pehdejos desmit — peezpadsmit gados, islaida wefela wirtne daschadu
nofazijumu un nolikumu. Sautsim eewehrojamatos sche pee wahrda:
nolikumi par nepilngadigu un šeeweeschu darba aprobeschschānu fabrikās,
par darba laika aprobeschschānu fabrikās, par kalnrakumju, fabriku un
laukstrahdneeku lihgschānu, par fabrikantu un strahdneeku šatikšmi, par
fabrikas inspekzijās un fabriku leetu walschu eeweschānu un, pehdigi,
wehl — likums par fabriku strahdneeku wezakajeem, kureem jaispilda
starpneeka loma starp strahdneekem, no weenas un fabrikanteem un
waldbibas eestahdem no otras pušes.

Otrā junijā 1903. g. Wisaugštati apstiprinatais likums nu pee-
šleenas šchai wirtnei klahst. Tas aishmentu par daudš telpu, atstahstot
jaunā likuma garo un daschā šinā intresanto wehšturi. Pulka reišas tas
mainijis šawu ahrpuši un kodolu, kamehr pehdigi peedšimis tagadejā
weidā. Wina kuhmi atradis ari tagad pee wina ko eebilš, ziti par
daudš lehnu, ziti pat pašrak šrauju — bet lai ko šaka, ari jaunpeedš-
mūscha smehtibas tam netruhšs. Un wina kuhmi gan no kalna, tā no
šehtas mahjas, ruhpešees par ta tahslaku kopšchānu un audšinaschānu.

Likumus par atlihdšības ismaksafšanā fakroplosteem ruhpnēezības strahdneekēm wāj wīnu gīmenū lozeklēem Wahzjā, plaščakā mehrā, isdōts jau 1870. g. 7. junijā.

No wīnas šchos likumus tapinajušas un pehz šawām wajađsibām isstrahdajušas tahtak zitas Ēiropas walstīs. Wispirms tai šekoja Anglija, isdōdot 1880. gadā likumu par atlihdšīnaju ismaksafšanū fabrikās un kalnraktuwēs nelaimē kritušcheem strahdneekēm un wīnu palizejeem; gadu wehlať tahdu likumu isdewa Schweize, 1887. g. Austrija, 1898. g. Franzija, Danija un Italija u. t. t. Ari Somijā jau no 1895. g. šahfot ir šaws likums par nelaimē kritušču strahdneeku atlihdšīnāšanu un obligatoriska strahdneeku apdroščinaščana pret nelaimes gadijumeem.

Jaunais 2. junijā 1903. g. Kreerwijā apstiprinatais likums nahť špehķā ar 1. janwari 1904. gadu un atteezas uť tahdeem nelaimes gadijumeem, kas noteef ar strahdneekēm fabrikū, kalnu- un kalnufabrikū industrijā. Tā tad jaunais likums sihmees tikai uť šcho triju grupu strahdneekēm, kamehr uť šihkamateezības un amatneezības strahdneekēm tas neatteeķees. Tahtak jaunais likums neatteeķees: 1) uť wišeem krona uťstureteem uťnehmumeem, 2) uť priwatdselšzēku- un kugneezības industrijas eetaisem un darbnizam un 3) uť sinameem lauffaimneezības industrijas, tapat wispahriģi uť lauffstrahdneekēm ne. Tapat jaunais likums nesihmejas uť strahdneekēm, kas teeť nodarbinati pee buhwem. Gadījumā, ja šchis buhwes uťskatamas tikai ka kaħda uťnehmuma papildinajums, wāj dala, tad tāš padotas ļanajam likumam. Tapat strahdneeki, kas kriht nelaimē pee fugu, wagonu u. t. t. peelahdeščanas un islahdeščanas, nedabūn atlihdšīnaju pehz jaunā likumu nofazijumeem.

Wehl no šwara buhtu aistrahdit uť to, ka ar minetā deenā dotu walstšpadomes lehmumu, isdariti ari pahrgrořijumi atteezigos likuma paragrafos, kas strahdneekēm, kuri, pehz jauno likumu nofazijumeem šuhđj dehl atlihdšīnaju, peeščķir daščus atweegļinajumus, wispirms jau eepreeķšchējās ispidiššanas, tahtak štampelnodoklu šinā. Tā pee 200. § (teef. lik.) isdota peešihme, ka peršonas, kas šuhđj uť jaunā likumu pamata par atlihdšību strahdneekēm un kalpotajeem un wīnu gīmenū lozeklēem, atšwabīnatas no poščļinam un teešu nodokļeem beš ihpaščha meerteefneščha nolehmuma. Tāpat daščā šinā peeščķirta preeķščrozība šcheem prařijumeem pee naudas peedšihšanas.

Intrefanteem, kā teiktš jau likumā, mahjeenus warēs wehl dot fabrikū inspektors; tad atliktu wehl adwolats, kam protams wajađsetu nodot ari praћmas weščhanu. Weizinat katrai peršonai peederiģu teeřību un peenahķumu apšiau, — tas noluhķs bij tulkotajam, pašneedsot latweeščhu tulkojumā 2. jun. Wisaugštaki apstiprinato likumu par atlihdšību nelaimes gadijumos strahdneekēm un kalpotajeem un wīnu gīmenū lozeklēem ruhpnēezībā un kalnruphnēezībā.

Ritums par atlihdšību strahdneekēm, kalpotajeem un wīnu gimenem nelaimēs gadījumos fabrikās un kal- ruhpnēezības eetaifēs.

1. §. Nelaimēs gadījumos fabrikās un kalnrupnēezības eetaifēs (Ruhpn. ust. 1. un 2. §§; kalnu ust. 1. un 2. §§) usnehmumu ihpafchneeki peespeesti, uš ņho nolikumu pamata, atlihdšinat strahdneekēm, neņkatotees uš wīna dšimuma kahtu un wezumu, par to, ka tee ņaudejušchi wīsmas wairaf, neņa trihs deenas, darbaņpehjas dehl meefigeem eewainojumeem, waj nu paņchā darbā waj — kā ņeņas no usnehmuma darba. Ja tanis paņchos apstahklos nelaimēs gadījuma ņeņas bijuņe nahwe (11. §), tad atlihdšinajumu dabon wīna gīmenes lozefki, kas norahditi 12. paragrafā.

2. §. Usnehmuma ihpafchneeks teef atņwabīnats no peenahkuma, maņfat strahdneekēm un wīna gīmenes lozefkeem (12. §) atlihdšinajumu tīfai tahdā gadījumā, ja peerahdīts, ka nelaimēs gadījums zehlees zaur paņcha zectuņchā launu eepreeņņeju nodomu waj rupju wīna neufmanību, kas naw attaiņnojama ar strahdajamā darba apstahkeem un noteifumeem.

3. §. Usnehmuma ihpafchneeks peespeests, uš ņho nolikumu pamata, maņfat atlihdšinajumu strahdneekēm un wīnu gīmenes lozefkeem kaut ari darbi, kuros notizīs nelaimēs gadījums, padrahtes kahtā buhtu bijuņchi nodoti treņchai perņonai. Par nodofchanu uš padrakti neteef uņņatīts apņstellejums, kas dots žitam paņņahwīgam usnehmumam (1. §).

4. §. Wīņi pīrms nelaimēs gadījuma (1. §) noņlehti lihgumi jeb weenofchanās, kura iņeet uš to, aprobeņhot teeņības uš atlihdšinajumu waj atlihdšinajuma leelumu, teef atņhti par nederigeem.

5. §. Paņchu zectēju (1. §) atlihdšinaņhana noteef pabalņtu un penņiju weidā.

6. §. Pabalsti (5. §) teek nolemti no nelaimes gadījuma deenas lihdš tai deenai, kamehr darbašpehjas atjaunotas waj atsihtas par pašahwigi suduščhām (26. §) un proti, pusleelumā no zeeteja ihštenās algas.

7. §. Penšijas (5. §) teek nolemtas tahdos gadījumos, kad darbašpehjas pašahwigi teek saudetas. Ja glušchi pawišam saudetas — tad $\frac{2}{3}$ no zeeteja gada algas (16. §), ja nepilnigi saudetas — tad pensijas leelums mafaks, škatotees pehž tam, zif leelā mehrā zेतuščhais saudejis darbašpehjas (26. §).

8. §. Penšijas iščošhana noteek, škaitot no tās deenas, kad beidsees pabalstis. Tamīs gadījumos, kad pensija leelaka par pabalstu, zेतuščhee, beš pensijas, dabon wehl weenreifiigi starpibu starp pensiju un pabalstu par wišu laiku no nelaimes gadījuma deenas lihdš tai deenai, kad pabalstis beidšas.

9. §. Zेतuščho mašgadigo un puspeeauguščho pensijas, lihdš tam laikam, kamehr mašgadigeo peeaug, puspeeauguščhee paleek par pilneem štrahdneekem, paleelinas šamehrā ar widejās deenas algas peeauguščhanu weenšahrščham štrahdneekam preekšč mineto wežuma grupam (18. §).

10. §. Beš [ta atlihdšinajuma, kas minets 5. §, ušneħnuma ihpaščneeks, ja zेतuščhais naw no wina baudijis bešmafkas aħstia palihdšibu, peešpeests zेतuščham atlihdšinat ijdewumus par dšeedinaščhanu waj, kamehr winašč teek iščšeedinats, waj beidš dšeedinaščhanu. Šhis atlihdšinajums teek apreħkinats wehž tam, zif maščā weetejās (fona, pilšehtas, semštes) šlimnizās.

11. §. Gadījumā, ja zेतuščhais tuhliť mirst wehž nelaimes gadījuma, waj pa to laiku, kad dšeedina meešigos eewainojumus, waj, ne wehšaku pirms diwi gadeem, škaitot no nelaimes gadījuma deenas, ja dšeedinaščhana bijuše aħtrakti nobeigta, tad ušneħnuma ihpaščneeks peešpeests: a) maščat, kam peenahšas, preekšč miruščā apglabaščhanas: 30 rublu peeauguščham un puspeeauguščham un 15 rublu preekšč mašgadiga, un b) iščdot pensiju šcho nolikumu 12. § ušrahditeem nelaiķa ģimenes lozēkļeem.

12. §. Ģimenes lozēkļeem pensija teek iščdota no miruščā štrahdneeka gada algas (16. §) šchahdās šamehrīgās daļās: a) atraiknei weena třeščdala wišu muhščhu) b) abeja dšimuma beħrneem, šikumigeem, par šikumigeem padariteem, adopteteem, un beħrneem aħrpus laulibas, tapat

audsetneem un peenenteem behrneem (Rahrtu lif. 570. §, peef.), kamehr tee paleef 15 gadus wezi, weena festdala, kad tehws waj mahte dšihwi, un weena zeturdala — gruhdeeneem; c) radneekem, teefchâ linižâ uš augšchu, wifu muhšchu weena festdala un d) brahseem un mahšam, gruhdeeneem, kamehr tee paleef 15 gadus wezi, weena festdala. Personam, kas minetas šchi paragrafa c un d punktâ, tapat behrneem ahrpus laulibas, pehž winu tehwa nahwes, penšijas teef dotas weenigi tajâ gadījumâ, ja nelaiķis tos uštureja un apgahdaja.

13. §. Atraiķnei (12. §, p. a.) bodoteles laulibâ, winai peenahžigâs muhšcha penšijas weetâ teef ismaļkata weenreifiģi trihs reis leelata sumâ, žif atraiķnei peenahžâs gada penšijas maksajumu.

14. §. Behrni, audsetai un peenemti behrni (12. §, b. p.), abeem wezaķeem mirštot tajos apstahķkos, kas norahditi šcho nolikumu 1. un 11. paragrafâ, dabon kopigi penšijas, kas teem peenahķâs tiklab tâ pehž tehwa, tâ mahtes nahwes.

15. §. Wišas penšijas kopâ, kas peenahķas 12. paragrafâ norahditeem miruščâ strahdneekâ ģimenes lozēķeem, nedriķst buht leelatas par $\frac{2}{3}$ no wina algas (16. §). Ja wišas penšijas ir kopâ leelatas par šcho mehru, tad personam, kas minetas 12. paragrafa a un b punktos, ir preeķšrozibas dabut pilnigu šawu peenahžigu dalu, bet radneekem, kas mineti c un d punktos 12. paragrafâ, teef isdots tikai atlikums, ja tahds mehl ir, isdalot to starp wineem lihđfigi. Ja augšcham minetais mehrs jau pahraķhpts šaķaitot kopâ penšijas, kas peenahķâs dabut personam, kuras minetas 12. paragrafa a un b punktos, tad šchis penšijas, atteezigi, teef pamasinatas. Pahrmainas nelaiķa ģimenes šaštahwâ, iķnemot wina likumigu behrnu peedšimšchanas gadījumus, newar beret par eemešlu, pahrgrofit jau ģimenes lozēķeem reis noliktas penšijas mehru.

16. §. Zeetuschâ jeb šakroplotâ gadalģa teef aprehķinata šchahđâ ķahrtibâ: a) sumâ, ko zeetuschais pateescham pelniģis gadâ pirms nelaimes notikuma, reķķinot no tâs deenas atpakaļ, atškaitot to, žif maksâ materialu un instrumentu, ja tee pehž deenešta lihģuma, doti zeeteģam uš algas reķķina, — teef dalita uš deenu škaitu, ko zeetuschais pateescham pawadiģis tai gadâ pee darba. Bet ja wiņšch eetaiķe biģis masak par gadu, tad uš atteeziga iķķaka laika perioda deenu škaita; b) punktâ a norahđitâ ķahrtâ dabutâ žaurmehra deenas alģa nu pawairoģama, eetaiķes jeb

usnehmumos, kas darbojas wīsu gadu, uš 260, bet eetaifēs, kuras nestrahdā wīsu zauru gadu, uš darba deenu ūaitu, kas parasts preekšch ūhim eetaifem. Bet ūhini pēhdejā gadijumā pee dabutā rezultata wehl japeefkaita, beš tam, ūuma, ko eeguhšit, pawairojot weenfahrscha darba strahdneeka (18. §) zaurmehra deenas algu uš starpibu starp 260, un preekšch atteezigās eetaifēs parasto darba deenu ūaitu. Ja zeetuūchais ūawu ušturu dabujis naturalijās, tad pee ūumas, kas dabuta tahdā kahrtā, kā tas norahdīts ūha paragrafa a un b punktos, wehl japeefkaita: pa dšihwofli 20% no ūchis ūumas, par uštura weelam u. t. t. — to ihštenā wehrtiba. Pēhž ūhi paragrafa norahdijumeem iūrehkinatā zeetuūchā gada alga newar buht maūaka par rezultatu, ko dabun pawairojot weenfahrscha strahdneeka (18. §) zaurmehra deenas algu uš 260.

17. §. Ja tiks peerahdīts, ka zeetuūchā parastā gada pelna ir leelaka par tā iūrehkinato gadalgu (16. §), tad pēhdejā japaleelina tikpat leela, žil parastā gada pelna. Ja zeetuūchais eetaifē naw nekahdu algu dabujis, tad wina gada alga teef aprehkinata tik leela, žil isnahk p:wai-rojot weenfahrscha strahdneeka (18. §) zaurmehra deenas algu uš 260.

18. §. Weenfahrscham strahdneekam ruhpneezibas usnehmumos jēb eetaifēs zaurmehra deenas alga, kas mineta ūho nolikumu 9., 16. un 17. paragrafos, teef uš weetejo datu pamata, aprehkinata uš katru trienijumu preekšch abeja dšimuma perūonam un preekšch triju wezumu grupam (maūgadigeem no 12 lihđ 15 gadeem, puspeeaugušcheem no 15 lihđ 17 gadeem, un peeaugušcheem, wezakeem par 17 gadeem) no fabriku waj kalnruhpneezibas leetu komiūijam, un iūfludinata wispahribai weetejās gubernas, apgabala waj polizijas awiūēs. Minetām komiūijam ir ari teeūiba, noteikt ūho algu, ūtatotes pēhž weetejeem aptahūkeem, waj nu preekšch wiūas gubernas (apgabala), waj preekšch katra atūewiūhka aprinka un ruhpneezibas nomada.

19. §. Weenojotees jēb iūlihgstot abām puūem, iūklab paūchu zeetuūcho, kā wīnu gīmenu lozeklu penūiju weetā, war iūdot weenreiffigus maūūajumus, kas jaiūrehkina ūchahdā kahrtā: a) gada penūiju maūūajumi zeetuūcheem un gīmenes lozekkeem, kas norahditi 12. paragrafa a un b punktos, teef pawairoti uš 10, turklahk preekšch zeetuūcheem maūgadigeem un puspeeaugušcheem teef aprehkinati tee penūiju maūūajumi, ko wīni dabutu, ūūneegušchi peeaugušcha strahdneeka wezumu (9. §). b) gada penūiju maūūajumi, kas eewehroti 12. paragrafa c un d punktos, teef

pawairoti us gadu skaitu, zik ilgi wini bij ismaksajami, bet ne wairaf, kã us 10. c) wisi preeksh islihgshanas us pensiju rehšina ijdariti maksajumi, bet kopã ne wairaf, kã weena treshdala no šhini paragrafã a un b punktus noteiktã sumam, teef atskaititi no pensijam.

20. §. Par katru nelaimes gadījumu, kuras buhtu peemehrojami šche nolikumi, eetaises pahrsinis waj ihpashneeks bes kameschanas sino tuwakai polizijas walbei, un reišã ar to, pehz formas, kahdu noteikuse fabriku waj ruhpnenezibas leetu wirskomisija, pasino par to peederigam fabriku inspektoram waj apgabala inscheneeram. Zeetuschee war pagehret, lai sino polizijai un fabriku inspektoram waj apgabala inscheneeram par katru meesas šakropošchanas gadījumu, kaut ari pee ta newaretu peemehrot šhos nolikumus.

21. §. Tuhlit, tiklihdš šanehmuse 20. paragrafã mineto pasinõjumu, polizija us notikuma weetu šastahda protokolu, peeaizinot flaht eetaises pahrsini waj ihpashneeku, pašchu zeeteju (ja wisch war eerastes), ahřtu, waj, ja naw to eespehjams tuhlit usaižinat, feldšcheri, notikuma azuleezineekus no štrahdneekem un, ja war, šwešču personu, kas šaprot to darbu, kuru štrahdajot notizis šakropojums. Weenas waj otras šche minetas personas neeraschanas nekawẽ protokola šastahdiščanu.

22. §. Protokolã (21. §) teef usdots: a) notikuma laiks un weeta; b) zeetuschõ wahrdi un wiau nodarboshchanãs; c) notikuma leezineeku wahrdi, usrahdot wina dšihwes weetu; d) eetaises ihpashneeka wahrds; e) apraksts, kahdos apstahškos notizis nelaimes gadījums, apškatot weetu un usdodot leezineekus; f) šakropojuma šķira, un g) 24. paragrafã minetas šinas, ja pee protokola šastahdiščanas flaht ir ahřts.

23. §. Protokols, nolasot to wišãm pee wina šastahdiščanas flaht bijušchãm personam (21. §), teef no tã parakštis; to weetã kas neprot rakšit, parakštis žiti, kureem rakšit nepratejs to uštizas.

24. §. Ja protokols šastahbits bes ahřta peedališčanas, tad, ne wehlašu, ka zeturtã deenã pehz protokola šastahdiščanas, bet štrahdneeka nahwes gadījumã, — tuhlit, — eetaises pahrsinis waj ihpashneeks atažina ahřtu preeksh mediziniškas aplušošchanas. Ahřta apleezibã par šakropošchanu jaušdod: a) apraksts par šakropojumu un zeeteja weselibas štahmokli, un b) špreedums, zik zeetuschais nahšotnẽ waretu šaudet darbašpehjas. Apleezibã, kas apštiprina zeetuschã nahwi, jadod špreedums par to, waj ta atkaras no nelaimes gadījuma.

25. §. No protokola (22. §) un medizīniskās apleezības teef īsgatavoti divos eksemplāros noraksti jeb kopijas, no kurām weena teef eedota eetaifēs pāršinin wāj ihpafšneefam, bet otra — zeetejam, wāj kaħdam wina ģimenes lozeflin.

26. §. Darbašpeħjas atjaunošanaš (6. §), winaš paštahwiga ņaudejuma raksturs (6. un 7. §§) un kaħdā meħrā wahħinajušħas darbašpeħjas (7. §), meefiġā eewainojuma īšdseedinašħana, tapat zeeteja miršħanas atkariba no nelaines ģadijuma (11. un 24. §§), teef apstiprinati medizinas apleezibam.

27. §. Uš weenas wāj otras pušes peeprašijumu, medizinas apleezības (26. §) war tiťt ņastahditas ari tajā noluhķā, lai apleezinatu temporaru darbašpeħjas ņaudešħanu, wāj, lai waretu špreest par drošħi zeramu darbašpeħjas ņaudešħanu uš wišeem laišeem.

28. §. Saštahdit medizinas apleezības, kas norahditas 24., 26. un 27. paragrafā, katrai pušei ir teefības, aizinat aprinķa, pilšehtas wāj polizijas aħrētu.

29. §. Wišeem nahwes un ņakroplošħanas ģadijumeem (1. §) katrā eetaifē teef wests ņarakstis ihpašħā ģrahmatā, atšihmejot tajā īspilditos peenahķumus par zeeteju un wina ģimenu lozefku atliħdinašħanu. Pee šħis ģrahmatas teef ušģlabati wiši wajaħdģee dokumenti, tajā ņkaitā ari protokolu un medizinas apleezibu (22., 24. un 25. §§) originali. Minetā ģrahmata teef westa no ņabriku wāj kaħruħpneezības wirskomitejas noņazitā formā, un teef ušraħdita peenahģigam ņabriku īnspektoram wāj apģabala īnšeneeram, uš wina peeprašijumu. Ģadijumā, ja eetaife teef šleħģta, ģrahmata, ar wišeem pee winaš ušģlabajameem dokumenteem, teef eefneegta peenahģigam ņabriku īnspektoram wāj apģabala īnšeneeram.

30. §. Eetaifēs pāršininis wāj ihpašħneefs, neišpildot 20., 24. un 29. paragrafu, par 20. paragrafā minetās ģrahmatas nepareisu wēšħanu, tapat, ja nepašino ņabriku wāj apģabala īnspektoreem 46. un 47. paragrafā noliktas ņinas, teef šodits, uš ņabriku wāj kaħruħpneezības wirskomīģijas nošħmumu, ar naudas šodu no 20 liħdš 100 rubleem, kaħda nahš par labu šewišħķeem kapitaleem, kas teef nodibinati peħģ Ruħpn. uš. 155 (1895. ģ. turp.) un Kaħruħpn. uš. (1902. ģ. turp.) 739. paragrafu noteiķumeem.

31. §. Zetufcheem strahdneekem un wiinu gimeu lozefkeem (1. §) ir atkauts, ar eetaises ihpaschneeku weenotees par wineem peenahzigà atlihdsinajuma weidu un mehru. Šchi weenoschanàs, raksta formà, parakšita no abàm pufem waj teem, kurus winas us to pilnwarojuščas, teef apleezinata no peenahzigà fabriku inspektora waj apgabala inscheneera, kurfch neapleezina to tahdà gadijumà, ja reds, ka ta gaischi un dibinati pahrtahpj šchos nofazijumus (34. §). Apleezinata weenoschanàs teef atšihta lihdssteefiga pee teefas nošlehgtam meera lihgumam. Weenoschanàs raksta originals paleefas pee fabrikas inspektora waj apgabala inscheneera, bet kontrahenteem teef isdoti no mineteem eeredneem apleezinati noraksti.

32. §. Ja tahda 32. paragrafà paredseta labprahtiga weenoschanàs naw notifikuse, tad katra puse, ar rakstu waj mutes wahrdeem war greestees ar luhgumu pee fabriku inspektora waj apgabala inscheneera, lai tas iššaidro tàm wiinu teefibas un peenahkumus, šakšanà ar šcheem nofazijumeem un atteezigà gadijuma apstahklem.

33. §. Fabriku inspektoreem un apgabala inscheneereem ir teefibas, gadijumos, kas norahditi 31. un 32. paragrafà, eewahkt wišas majadšigàs šinas, pagehret tàs no abàm pufem, un, wajadšibas gadijumà, ušaižinat aprinta, pilšehtas waj polizijas ahrstu preekšč mediziniškas apleezinaščanas.

34. §. Ja fabriku inspektoram waj apgabala inscheneeram leetu luhkojot zauri, abas pušes weenotos, tad šchi weenoschanàs teef apleezinata tahdà kahrtibà, kà tas noteikts 31. paragrafà. Otrabà gadijumà, tapat, ja eeredni leegtos apleezinat preekščà šahditu weenoschanàs rakstu, wini šastahda aktu, kurà teef usdots: a) datums, kad abas pušes luhguščas; b) nelaines gadijuma datums, weeta un apstahkli; c) waj nahwe, šakroplojuma šekira un šuduschais darbaspehjas šamehrs (26. §) bij atkarigi no šakroploščanas gadijuma; d) atlihdsinajuma prasitaja pušes pagehrejums un ihpaschneeka peedahwajums, un e) atšinumš, uš šcho nolikumu un leetas apstahklu pamata, waj un šahdà mehrrà zetufšam teefibas uš atlihdsinajumu. Abàm pufem teef isdoti no akta noraksti, kurus apleezinajis eerednis, kas tos šastahdijis.

35. §. Nepilngadigeem, ja eetaises weetà neatrodas wiinu wezaki, aišbildni waj kuratori, dehl 31. un 34. paragrafà minetàs weenoschanàs nošlehgščanas, tapat wiinu leetu aiššahwet pee teefas, atteezigaš semespreekščneekš, pilšehtas waj meerteefnešis, bet Polijà draudšes teefnešis,

eezel preefch ſchi gadijuma ſewiſchkus aiſbilduus. Fabriku inſpektoram un apgabala inſcheneeram ir teeſibas, uſ paſcha inſiatiwi, waj uſ nepilngadigà luhgumu, waj uſ atteezigà ſemespreefchneeka waj teeſneſcha peepraſijumu, paſinot ſcheem pehdejeem, kam, temporari, waretu uſlikt aiſbildna waj kuratora peenahkumus ſhini paragrafà minetos gadijumos.

36. §. Suhdfibas dehl atlihdfinajuma noilgst diwu gadu laifà, rehkinot — preefch paſcha zeetuſchà — no nelaimes gadijuma deenas, — bet preefch miruſchà gimenes lozekleem — no zeetuſchà nahwes deenas.

37. §. Noilgums, kas nolikts preefch ſuhdfibu zelſchanas dehl atlihdfinajuma (36. §), teef apturets, ſkaitot no tàs deenas, kad meena puſe greeſchas pee fabrikas inſpektora waj apgabala inſcheneera (32. §), lihſj tai deenai, kad tai puſei, kas meklè atlihdfinajumu, teef iſdots norakſts no 34. paragrafà norahdità afta.

38. §. Ja eetaiſes ihpaſchneeks ſtahjees ar zeetuſcho, waj miruſchà ſtrahdneeka gimenes lozekleem mutiſkà waj rakſiſkà, bet pehz 31. paragrafa praſijumeem neapleezinatà iſlihgſchanà dehl atlihdfinajuma, waj dehl uſturas lihſjeſku peeſchkirſchanas, tad tahda iſlihgſchana neatnem zeetuſcham waj nelaiſka ſtrahdneeka gimenes lozekleem teeſibu, pagehret atlihdfinajumu uſ ſcho nolikumu pamata. Kamehr eetaiſes ihpaſchneeks iſpilda tahdu iſlihgſchanu, noilgums, kas noteikts ſuhdfibu eefneegſchanai dehl atlihdfinajuma (36. §), teef par wiſu to laifu apturets.

39. §. Suhdfibas dehl atlihdfinajuma teef zeltas pret eetaiſes ihpaſchneeku. No ſuhdfetaja atkaras, eefneegt ſuhdfibu pehz peederibas tai weetà, kur nelaiſe notikuſe, waj tur, kur atbildetajs dſihwo, waj tur, kur atrodas wiſa eetaiſes kantoris waj walde.

40. §. Suhdfetajs pee teeſas ſaudè teeſibas, dabut teeſu un leetas weſchanas iſdewumus no atbildetaja: a) ja pirms ſuhdfibas eefneegſchanas pee teeſas negreeſiſees pee fabriku inſpektora waj apgabala inſcheneera, pehz 32. paragrafa nolikumeem, waj, ja eefneegs ſuhdfibu, nenogaidot, kamehr minete eeredni iſdos tam 34. paragrafà minetu aktu, un b) gadijumā, ja teeſa atſihs, ſuhdfibà peepraſito ſumu ne augſtaku par to, ſahdu atbildetajs dewiſ leetu iſmeklejoj pee mineteem eeredneem.

41. §. Lihgumi ar adwofateem, ziſ teem atlihdfinat par leetas weſchanu prahwàs, kas teef zeltas uſ ſcho nolikuma pamata, ja atlihdfinajums leelats par takſi (Teefu eeft. uſt. 396. §., peeſ., peel. VII.),

aisleegti, un lihguma nofazijumi, tapat paradu sīhmes, kas isdotas pahri par taksē noteiktu sumu, teef atsihtas par nederigeem.

42. §. Pabalsti (6. §) teef ismaksati terminos, kas eetaisē nolikti strahdneekem preekšč algas ismaksafšanas. Penšijas ismaksafšanas termini tiklab pašcheem zeetufcheem, kā ari wīnu gīmenu lozefkeem (7. un 12. §), teef noteikti ar abpuseju weenosšanas. Ja weenosšanās nenotītu, pensija maksafajama īf mehnescha uf preekšču.

43. §. Uf pašinojumu no personam, kas dabon atlihdšīnajumu, eetaisēs ihpaščneeks peespeests, uf wīnu rehķina pahrwest wīneem peenahzigos maksafjumus uf pašinojumā minetu adreši, noteiktos terminos (42. §). Atlihdšīnajamee peespeesti diwreīf gadā, janwara un jūlija mehneschos, eefneegt eetaisēs ihpaščneekam waj pahrsinim apleezību par to, ka wīni dšihwi. Utraīķnu usrahdamās apleezībās beš tam jaatrahda, ka wīnas naw demuščās laulībā. Šchis apleezības isdod polizija, semespreekščneeki, waj šchim amatam atteezigi eeredni, tapat pagasta waldes un wīnām atteezigas eestahdes. Neusrahdot minetās apleezības, eetaisēs ihpaščneekam ir teefības, apturet maksafjumus.

44. §. Pēe atlihdšīnajuma nekahrtigas ismaksafšanas eetaisēs ihpaščneeks peespeests, famaksat par terminā neīspildīteem maksafjumeem papīldu atlihdšīnajumu, weenu procentu mehnesī no nofawetā maksafjuma sumas, rehķinot mehnescha dalas par pilnu mehnesī. Bet gadījumā, ja pensijas ismaksafšana nofaweta wairak, nefa feščhi mehneschi, nodroščinat no wīna peenahzīgu maksafjumu kahrtīgu ismaksafšanu tahdā kahrtā, kā tas noteikts 46. paragrafā.

45. §. Triju gadu laikā, šķaitot no pirmreisīgās pensijas peespreekšanas, waj atteīfšanas, katrai pušei ir teefības, pagehret, atkal isdarīt par jaunu zeetufchā medīzīnīķu apluhfoschanu, lai noteiktu wīna darbašpehjas stahwolli. Tas teef darīts tai noluhķtā, lai pahrgrosītu nolihgtu waj peespreestu pensiju, waj pawījam atteiktu, šķatotees pehķ no jauna atrašteem apstahķleem. Jau isdarītu weenreisīgu maksafjumu (19. §) pahrgrosīšana neteef peelaišta.

46. §. Gadījumā, ja ihpaščneeks labprahģīgi šķehdš fawu eetaīši, ihpaščneeks peespeests, nodroščinat wīna eetaisē zeetufcheem strahdneekem un wīnu gīmenem peenahzīgu atlihdšīnajumu ismaksafšanu, apdroščinat šcheem maksafjumeem atteezīgus eenahķumus kahdā no Kreewijā pastah-

woschäm apdrofchinaschanas beedribam waj eestahdem, waj eemafajot fahdâ walsts krediteestahdê ar waldibas waj waldibas garanteteem prozentu papireem kapitalu, kas nodrofchina minetos mafajumus. No eemafatâ kapitala un prozenteem, ko tas nes, mineteem mafajumeem teef dota preefchrofa pret eetaifes ihpaschneeka ziteem paradeem. Weena waj otra fche aprahdita nodrofchinaschanas weida iswehle atkaras no pascha eetaifes ihpaschneeka. Par eetaifes flehgfchanu un par augfchmineto peenahkumu ispildifchanu ihpaschneekam japafino peenahzigam fabriku inspektoram waj apgabala inscheneeram. Ja heidsees mafajumu laiks, otra weida aprahdita nodrofchinaschanas kapitala, ja preefch mafajumeem no wina tika nolemti tikai prozenti, waj atlikums no fchi kapitala, ja preefch mafajumeem bij noteikis ari pats kapitala, — teef ifsneegts nogulditajeem waj wina teefigeem pehznahzejem.

47. §. Mantojot eetaifi, uf ihpaschneeka mantineekem pahreet ari peenahkumi par zeetuschu strahdneeku un winau gimenu lozekku atlihdsinaschenu. Zabprahitigi pahrejot eetaifei no weena ihpaschneeka uf otru, fchee peenahkumi war tikt uslikti uf jauno ihpaschneeku, ar wina, raksta formâ isteiktu peekrifchanu. Pasinajums par eetaifes pahreefchanu zita ihpaschneeka rokâs, tapat noraksts no weenoschanâs akta, ja tahds bijis, jaunajam ihpaschneekam jaeefneeds atteezigam fabriku inspektoram waj kalnu inscheneeram. Gadijumâ, ja weenoschanâs par fcho peenahkumu pahreefchanu uf jauno ihpaschneeku naw notikufe, agrakam ihpaschneekam, ihpaschumam pahrejot, janodrofchina perfonas, kuras dabujufchas teefibas uf atlihdsinajumu no wina, tahdâ kahrtâ, kâ tas norahdits 46. paragrafâ, un par fcho ispildifchanu japafino fabriku inspektoram waj apgabala inscheneeram.

48. §. Bankrotefchanas tapat zitos eetaifes fpaidu likwidefchanas gadijumos, waj atklahti pahrdodot, eestahdes un perfonas, kas likwidê waj pahrdod, peefpeestas pagehret no fabrikas ihpaschneeka, waj no atteezigeem fabriku inspektoreem waj kalnu inscheneereem sinas par peenahkumeem, kas kriht uf ihpaschneeku, fihmejotees uf strahdneeku un winau gimenu atlihdsinaschenu, uf fcho nolikumu pamata. Minetâs sinâs, atteezotees uf pensijam, minetee eeredni peefpeesti noteikt sumas, kas wajadfigas, apdrofchinot eenahkumus atteezīgām pensijam. No perfonam, kūrām peefchkirts waj peenahkâs atlihdsinajums, teef peenemti pasinajumi par winām peenahzigām sumam, bet tahda pasinajuma truhkums nebuht

nenomehrsch rihkojumu par nodroschinaschanu un eetaises ihpafchneeka peenahkumu ispiibischanu, ja par scheem peenahkumeem dabutas finas no pascha ihpafchneeka, waj fabriku inspektora, waj apgabala inscheneera.

49. §. No 48. paragrafâ minetos gadijumos dabutâs naudas preeksch pensijam, kas maksajamas zeetufcheem strahdneekem un winau gimenu lozefkeem, teef panemta suma, kas wajadsiga, pehz fabriku inspektora waj kalnu inscheneera norahdijuma, ko apdrofchinat atteezigu pensiju eenahkumu, waj, ja eenahkufschâs naudas nepeeteef, ta suma, kas peenahfâs preeksch mineto pensiju nodroschinaschanas, apmeerinot eepreeksch prafijumus, kas bauda, pehz likuma, preekschrozibu par minetâm pensijam.

50. §. Peenahzigam fabriku inspektoram waj apgabala inscheneeram pasino, zif leelas sumas atwiltas no 48. paragrafâ norahditos gadijumos eeguhtâs naudas preeksch zeetufcho strahdneeku un winau gimenu lozefku pensiju nodroschinaschanas. Schee eeredni peespeesti, dabujufchi schis finas, personai waj eestahdei, kas isdara likwideschanu waj eetaises pahroschchanu, usrahdit tâs Kreewijâ pastahwofschâs apdrofchinafchanas beedribas, waj eestahdês, kura m waretu nodot minetâs sumas preeksch kahrtigu pensiju maksajumu nodroschinaschanas, waj, tajâ gadijumâ, ja preeksch tam scho sumu nepeeteef, ko nodroschinat, ar pensjonaru atkauju, famehrigi pamafinatus eenahkumus. Wifas zitas zeetufcheem strahdneekem un winau gimenes lozefkeem peenahzigas sumas, atskaitot apdrofchinafchanas beedribâs un eestahdês eemaksatâs, teef teem teefchi ismaksatas.

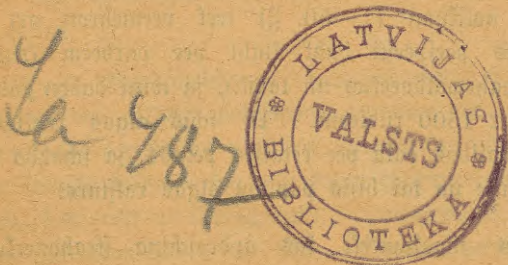
51. §. Schee nolikumi (1—50. §) teef peemehroti ari atlihdsinot kalpotajus, kas peespeesti buht klah t pee darbeem (technikus, meistarus, eestahschu pahrmaldneekus un tam.), ja winau dabon gada algu (16. §) ne wairaf par 1500 rubleem. Uf schis algas rehina teef skaitita ari kalpotaja dalibas dala pee eetaises pelnas, ja schahda peedafschanâs ir pastahwejufe un tai bijis papildu algas raksturs.

52. §. Eetaises ihpafchneeki, kas apdrofchina strahdneekus un kalpotajus no nelaimes gadijumu sekam Kreewijâ pastahwofschâs apdrofchinafchanas beedribâs un eestahdês, ar nosazijumeem, kas naw skitaki preeksch zeetufcheem un winau gimenu lozefkeem par schajos nolikumos paredseteem, atwabinati no peenahkumeem, ko teem usleef schee pehdejee.

Šķee peenahkumi tahdos gadījumos pahreet uš minetām beedribam un eestahdem, pret kurām tad ari teef zeltas sūhdsības deht šķo peenahkumu ispidišchanas.

53. §. Uš šķo nolikumu pamata peesķirtas penšijas un pabalsti un ziti maksājumi, newar tikt eeskaititi, to dšehst krona un privatprašības, kas peenahktos no atlihdšinajumeem strahdneekem waj kalpotajeem un minu ģimenem. Teefības uš atlihdšinajumu newar tikt eefihlatas, pahrdotas, waj zītadā kautkahdā kahrtā atdotas.

Parakstijis: Walsšpadomes prezidents Mich a i l s.

050

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309069257